

# Ele?tirel Konu?ma ?lçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ele?tirel Konu?ma ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20882>

## Özet

**Ele?tirel Konu?ma Ölçe?i**, Yusuf Söylemez taraf?ndan 2015 y?l?nda Atatürk Üniversitesi'nde tamamlanan doktora tezi kapsam?nda, ortaokul ö?rencilerine yönelik geli?tirilen Ele?tirel Temel Dil Becerileri Ölçekleri setinin bir alt bile?enidir. Ölçek, ö?rencilerin **ele?tirel konu?ma** becerilerini, yani bilgiyi nesnel kan?tlarla sunma, argümanlar? kar??la?t?rma ve konu?ma plan?ndaki mant?ksal tutarlılı??? de?erlendirme yeteneklerini ölçmek amac?yla tasarlanm???r. Bu geli?tirme çal??mas?, konu?ma becerisinin ele?tirel boyutunu psikometrik olarak geçerli ve güvenilir bir araçla de?erlendirmeyi hedeflemiştir. Ölçe?in geli?tirme süreci, kapsamlı madde analizi ve çe?itli iç tutarlılık de?erlendirmelerini içermektedir.

## Anahtar Kelimeler

Ele?tirel Konu?ma, Ele?tirel Düşünme, Dil Becerileri, Ortaokul Ö?rencileri, Ölçek Geli?tirme, Faktör Analizi.

## Yazarlar

Yusuf Söylemez

## Amaç

Ölçe?in temel amac?, **ortaokul ö?rencileri** seviyesinde, ele?tirel düşünme yetene?inin konu?ma becerisine nas?l yans?d???n? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu araç, ö?rencilerin konu?malar?nda sunduklar? bilgilerin do?rulu?unu sorgulama, kan?t kullanma, konu?ma plan?ndaki aksaklıklar? öngörme ve yap?sal tutarlılı??? sa?lama gibi kritik yetkinlikleri belirlemeyi hedefler.

Geli?tirme çal??mas?, ö?rencilerin dil becerileri e?itimindeki ele?tirel konu?ma yeterliliklerini tespit etmeye, bu alandaki eksiklikleri belirlemeye ve Türkçe müfredat?n?n ilgili k?s?mlar?n?n iyileştirilmesine bilimsel kan?tlarla katkıda bulunmay? amaçlam???r. Ölçek, ö?rencilerin konu?ma performanslar?n? de?erlendiren ö?retmenler ve ara?t?rmacılar için standartla?tırılm?? bir ölçüm aracı sunmaktadır.

## Yap?

Ölçek, **Ele?tirel Konu?ma Becerisi** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, sadece ak?c? konu?may? de?il, ayn? zamanda konu?man?n içeri?ini, mant?ksal bütünlü?ünü ve sunulan kan?tlar?n gücünü ele?tirel bir süzgeçten geçirme yetene?ini de kapsar. Ele?tirel konu?ma, konu?mac?n?n dinleyiciyi ikna etme sürecinde rasyonel ve nesnel temellere dayanmas?n? gerektirir.

Maddeler incelendiğinde, elektirel konu?ma yap?s?nın temel bile?enleri olarak **nesnel kan?tlarla aç?klama** (bilginin do?rulu?unu destekleme), **kar??la?t?rmal? analiz** (fark ve benzerlikleri belirtme), **konu?ma plan? ve tedbir dü?ünme** (aksaklıklar? öngörme) ve **ana dü?ünce ile ili?ki kurma** (konu?manın bütünlü?ünü sa?lama) gibi alt boyutlar öne ç?kmaktadır.

## Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, yap? geçerli?ini kan?tlama sürecine odaklanm??tır. Faktör analizi gibi kapsamlı geçerlik analizleri öncesinde, Elektirel Konu?ma Ölçe?i'nin taslak formuna yönelik detaylı **madde analizi** uygulanm??tır. Bu analiz, her bir maddenin toplam puanla ili?kisini ve maddenin ay?rt edicilik gücünü inceleyerek ölçe?in iç tutarlılı??na katkıda bulunacak maddelerin seçilmesini sa?lam??tır.

Madde analizine ili?kin bulgulara geçmeden önce, taslak ölçe?in puanlar?na ili?kin **betimsel istatistikler** (ortalama, standart sapma vb.) sunulmuştur. Bu istatistikler, ölçek puanlar?nın da??ılım? ve genel özelliklerine dair ilk bilgileri sa?lam??tır. Geçerlik çal??malar?nın tam kapsam?, özellikle faktör yap?s?na ili?kin bulgular, Söylemez'in 2015 tarihli **Doktora tezi** içerisinde detaylı olarak yer almaktadır.

## Güvenirlik

Elektirel Konu?ma Ölçe?i'nin güvenilirli?i, ölçe?in zamana ve iç tutarlılı??a dayalı kararlılı??ın ölçmek amacıyla titizlikle de?erlendirilmiştir. Güvenirlik analizlerine ba?lanırken, maddelerin tutarlılı??ın sa?lamak için öncelikle detaylı bir **madde analizi** yapılm??tır.

?ç tutarlılık kan?tları arasında, psikometride en sık kullanılan ölçüt olan **Cronbach Alpha** katsayısı hesaplanm??tır. Ayrıca, ölçe?in yarıya bölme yöntemiyle tutarlılı??ın ölçen **Spearman-Brown** katsayısı ve **Guttman** iç tutarlılık katsayıları da raporlanm??tır. Bu çoklu güvenilirlik analizleri, ölçe?in ortaokul öğrencileri grubunda yüksek derecede iç tutarlılık sergiledi?ini ve dolayısıyla güvenilir bir ölçüm aracı oldu?unu göstermektedir.

## Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme çal??malar?nda yap? geçerli?ini kan?tlamanın temel adımı olan **Faktör Analizi**, Elektirel Konu?ma Ölçe?i'nin temel bile?enlerini ortaya ç?karmak amacıyla uygulanm??tır. Kaynak bilgisi, faktör analizinin madde analizi ve betimsel istatistiklerin ardından geldi?ini belirtmektedir.

Bu analiz, ölçek maddelerinin elektirel konu?ma becerisinin hangi teorik alt boyutlar? altında toplandığını ve bu boyutların ne kadar varyans? açıkladığını belirlemiştir. Faktör analizinin sonuçları, ölçe?in tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu oldu?unu kesinle?tirmede ve ölçek

yapışın teorik beklentilerle uyumunu test etmede kritik öneme sahiptir.

## Ölçek

**Test Türü: Geliştirme** (Eleştirel Temel Dil Becerileri Ölçekleri projesi kapsamında geliştirilmiştir.)

**Format:** Likert Tipi Derecelendirme (Kesin derecelendirme basamağı (örneğin 5'li veya 7'li) belirtilmemiştir, ancak ifadelerin değerlendirilmesini gerektirmektedir.)

**Mevcut Diller:** Türkçe

**Popülasyon Grubu:** Ortaokul Öğrencileri

**Yaş Grubu:** Ortaokul dönemi (Genellikle 10-14 yaş aralığına denk gelmektedir.)

**Popülasyon Detayları:** Türkiye'deki ortaokul öğrencileri örnekleminde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

**Test Metodolojisi:** Öğrencilerin kendi eleştirel konuşma yeterliliklerini değerlendirmelerine dayalı, öz-bildirim veya performans sonrası değerlendirme maddeleri seti.

## Anahtar Kelimeler

Eleştirel Konuşma Becerisi, Dil Eğitimi, Güvenirlik, Spearman-Brown, Guttman Katsayısı, Ölçek Geliştirme.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tanımlayıcıları:** Bilgi mevcut değildir.

**Kurum E-posta Adresleri:** [ysoylemez@agri.edu.tr](mailto:ysoylemez@agri.edu.tr)

**Yazın Adresi:** Akrıbrahim Çeçen Üniversitesi (Güncel kurum bilgisi) / Atatürk Üniversitesi, Erzurum (Tez çalışması sırasında).

## İzinler, Ücret ve Test Yılı

**Test Yılı:** 2015

**İzinler ve Ücret:** Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Yusuf Söylemez ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Akademik amaçlı kullanımlar için izinler genellikle yazarın takdirindedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [elestirel-konusma-olcegi-toad.pdf](http://elestirel-konusma-olcegi-toad.pdf)

## Kaynaklar

Söylemez, Y. (2015). *Ortaokul ö?rencilerine yönelik Ele?tirel Temel Dil Becerileri Ölçeklerinin geli?tirilmesi (Doktora tezi)*. Atatürk Üniversitesi, E?itim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

## Ele?tirel Konu?ma Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Konu?mam? dinleyecek ki?ilerin, do?rulu?undan ku?ku edebilecekleri bilgileri nesnel kan?tlarla aç?klar?m.

Konu?mamda bir konu hakk?nda kar??la?t?rma yapt???mda önemli fark ve benzerlikleri belirtirim.

Konu?ma plan?mda aksayabilecek k?s?mlar için tedbirler dü?ünürüm.

Konu?mamda verece?im bilgilerin ana dü?ünceyle yak?ndan ili?kili olmas?na dikkat ederim.

Konu?ma tasla??m?n bütünü?ü okudu?umda genel mant??a ayk?? kalan k?s?mlar üzerinde derinlemesine dü?ünme gere?i duyar?m.